

NOTAT

Til
Bjørn Østring

Fra
Reidar Daae

Dato
21 des 1999

KONGSVINGER FESTNING 40-45

1. Takker for tilsendte materiale.
2. Etter ønske har jeg nå skrevet ned notatene dine maskinelt. Dersom du ønsker å korrigere noe, får du sende meg en korrektur. Jeg hadde noe problemer med navnene, ellers tror jeg alt er slik det stod. Dokumentet er lagret elektronisk, så det vil ikke være noe problem å endre på teksten.
3. Jeg vil nå være bortreist frem til uke 7, år 2000. Vil fortsette med saken da. Skal forsøke å ta kontakt med ev. arkivar på INO, for originalen av utklippet du sendte., samt eventuelt mere bilder fra festningen.
4. Jeg ønsker deg og dine en en god jul og et godt nytt år.

Etter fullmakt

Daae Reidar André
Kaptein
Ungdomskonsulent

AMERSHUS HV-DISTRIKT 04
Postboks 117
2201 KONGSVINGER

Herr Harald Meltzer! (Dødt 1993)

Det beklages at dette har tatt tid. Det har gått noen år siden okkupasjonen, så jeg har måttet kontakte andre. Og i Påsken er mange reist bort. Skriver for hånd, så jeg får opplysningene avgårde med neste post.

Kommandanten 1940 var Einar Hoch-Nielsen. Han var ikke da i NS. Nærmest senil før han døde i 1943, og hans Familie fikk ham like før meldt inn.

Hans kone var halvt tysk. Født **Martin**. Hennes brødre meget aktive i NS også før krigen. Deres 3 sønner valgte forskjellig. Kristian **Åvst** og Einar, ble NS, mens den 3. Arne reiste til England. Datteren Gerd er gift i Nord-Odal m/ Ole Holth på Solheim gård. Tlf 066-73 181. Hun bodde delvis på festningen under krigen. Jeg snakket m/Holth, han mente at Einar Hoch-Nielsen Jr. burde snakkes med hvis mer ville vites. Han bor i Tåsenveien 12. Oslo. Tlf 23 55 72. Siden han skal ha vanskeligheter med tlf samtaler bør han oppsøkes.

Holth fortalte at hans svigerfar var svært ærekjær og "nærmest tok sin død" av alt snakk om ham og familien i forbindelse med 9.4.40. Etter 1945 kunne vanskelig noe gjøres for å gjendrive rykter, fordi han jo var blitt NS eller beskyldt for det.

Som jeg nevnte i tlf. traff jeg 1940, formodentlig i mars, tyske gaster utenfor festningen uten vakt. Jeg nevnte dette og det ble bekreftet at det hele var meget gemyttlig og at det kunne stemme at permisjoner ble gitt mot æresord, slik jeg hadde fått det forklart.

Hoch-Nielsen hadde vært formann i Høgre 1940. 15 eller 16 april hadde ordfører Bånerud fått beskjed fra Oslo om at Kongsvinger ville bli bombet om ikke alle de tyske internerte ble sendt til Oslo. Han hadde etter konfer. m/ andre snakket m/ H-N og de var så blitt satt på Oslo toget.

Etter arrestasjon som NS medlem, (jeg ble så gjenglempt med hele min tropp og en annen arrestert, + 2 vakter, da bataljonen gikk tilbake. Fikk vaktene og de andre stilt opp og marsjerte etter.) Om kvelden beskjed om at jeg påny skulle arresteres, forlot jeg avdelingen og forsøkte komme over Skreia fjellene til Gjøvik hvor alle kjente meg.

Det var for meget sne og jeg havnet i Oslo, da jeg forstod alvoret i situasjonen og ikke kunne dra tilbake. Gikk 1 ½ døgn før jeg meldte meg for NS. Da jeg kom til Rådhusgaten 17 hvor partiets kontorer var, meldte det seg samtidig ca. 10 mann under ledelse av sersjant Per Dalen, alle i Finlandsantrekk. Jeg husker de sa de kom fra Kongsvinger, og at de også "hadde forlatt rotet". 1 eller 2 var fra før NS medl. Alle kom fra Finland.

Jeg formoder at festningen er krigsbytte og derfor straks kom under tysk forvaltning.

Som standkvarter fungerte visstnok festningen under hele krigen for 23. politiregiment eller en av regimentets bataljoner. (En annen bat. lå på Årnes i Østfold.) En major Zeidel nevnes. Fra august 40 i nesten 2 år hadde det norske Ordenspolitiets skoleavdelingen undervisning på festningen. De hadde 3 kompanier inne av gangen. Hvert kurs på ca. 4 mnd. Blant rekruttene og befalet var det bare rent unntaksvis NS medlemmer. Etter utdanning ble politifolkene spredd på landets politikamre. Ansvarlig i Politidepartementet var avdelingssjef for kommandoavdelingen, den gang Oberst Ola Sølfest Fritzner. (Han skulle overtatt Den Norske Legion etter Jørgen Bakke - i stedet ble Rittmester Arthur **Qvist** sjef). Skolen på Kongsvinger hadde nært samarbeide med Oslo Politibataljon (Gardekasernen) hvis sjef var Major Wilhelm Due. (Fritzner og Due slapp urettmessig vanskeligheter etter krigen tross NS medlemskap). Den som best kan gi opplysninger om denne tiden er Aage H. Berg tlf 17 07 86 eller om dagen tlf 41 37 30. Han var instruktør hele tiden og hadde også etter 42 forbindelse til etter kapitulasjonen 45. (Hans kone den gang var Rediess privatsekretær). (Det var disse 2 's plasser Quisling ble tilbudt i flyet som eventuelt Degrell og han skulle reist med til Spania).

Det skal også ha vært kurser for Rikshirdens befall. Når - antall o.s.v. kan jeg bringe på det rene om De ønsker. Eller gi Dem kontakter.

Den 12/01. 43 etter fronttjenesten avløste jeg stabslederen i Ungdomsførerens stab (NSUF stab) Sverre Tiedemann Ruud, som hadde meldt seg til fronttjeneste. I et møte 12/4 43 ble Quisling nødt til - overfor de tyske "rådgivere" å gjøre endringer, og 1.7. 43 ble jeg frigjort og beordret til å overta Stor - Oslo ungdomsfylking, samtidig som jeg skulle lede den "Formilitære" utdanning innen NS ungdomsfylking. Vi var fra før sterkt opptatt av vår nasjons litenhet i forhold til den tyske og hele NSUF's ledelse var fra Quisling sterkt innprentet å styrke troen på Norge. Fra før satt jeg i "Den Europeiske ungdomskongress" "utvalg for "Formilitær utdanning" (Denne komite ble ledet av en Ungarsk general (som ble hengt med hodet ned), en svenske var også i den.)

Som NS ledelsen, var jeg meget mot at det skjedde ukontrollert adgang til krigstjeneste. Og av selvsyn hadde jeg sett hvor forkastelig det var at unge kom ut av sitt miljø, så denne sjangse til innflytelse tok jeg gjerne i mot. De 2 første kurs ble holdt på Kongsvinger festning om høsten. 30 i hvert kull. Deretter flyttet vi over til Ringsaker folkehøyskole, vi hadde de tyske for nær oss på festningen. (Et år etter ble jeg satt utenfor dette arbeidet, da mine - Quislings - hensikter ble for åpenbare. Tysk bedømmelse på rullebladet i Germanische leitstelle (ledet av Karl Leib) ble: "Politisch nicht zuverlässig".)

Forlegningene var meget bra, sterkt modernisert. Den ansvarlige tysker het Beiermann. (Et ordensmenneske). Hans grad - egentlige funksjon, huskes ikke. Nærmere opplysninger kan en av mine instruktører Thor Wik gi. P. tlf 69 51 45. K. 64 57 60. *Eller Knut Steenstrup, også en - instruktør.*
Ønskes fotografier er det mulig slike kan skaffes.

Ved et tidlig besøk av NS Ungdomsfører Axel Stang tok han dusj. Da jeg noe senere også gikk i dusjen spurte han meg hvem som brukte den ellers. Da han kom dit hadde norsktalende vært sammen med ham en kort tid, og han mente at det måtte være Sigmund og Birger Ruud og andre idrettsfolk. Beiermann fortalte at også norske fra en interneringsleir i Oslo-området hjalp til med forskjellig som arbeidskommando. Ifølge ham fikk de lov å gå ned i byen alene mot løfte om å komme tilbake. (Sigmund og Birger Ruud var der fra 4/5 til 25/5.

Neste gang jeg var på festningen var jeg en hel kveld sammen med arbeidskommandoen (i kjelleretasjen i midten). Jeg traff da for første og eneste gang norske med en så klar innstilling mot tysk besettelse at det for meg virket naturlig at de ble isolert. De bekreftet stor frihet og at der de kom fra var det absolutt levelig. Jeg husker spes. at overføring til Tyskland ble nevnt. Jeg fortalte hva jeg hadde sett av tyske gårder med et par kvinner og mange fanger. Og jeg mener at jeg nærmest anbefalte en slik forandring. Deres antall formodentlig rundt 20 stk. Underbragt, formodentlig til venstre for inngangen. Tror det var depoter e.l. der som de også arbeidet ved.

Germanische Leitstelle - som vervet norske til SS ble ledet av Sturmabfuhrer Karl Leib, (Besvogret med Gotlieb Berge, Himmlers høyre hånd), i oppsetting av frivillige avdelinger. Også de ca 100000 sovjetiske som meldte seg til tysk tjeneste. (Ikke Vlassows russiske oppsetning siste 1/2 året.)

Leib brukte alle knep for å kunne melde høye tall og bli i Norge. Derfor også ivrig for å bygge opp tyskkontrollerte, mer sivile avdelinger. Først fikk de igang "Norges SS", og trakk dit stort sett Hird og NS folk som ikke var sterkt nok forankret i Quislings sosialindividualistiske ideer

Norges SS

... var da krigen mot Sovjet begynte, inne på kurs på Kongsvinger festning. Og meldte seg samlet til Den norske Legions første Bataljon "Viken" da den ble satt opp på Gulsbogen ved Drammen. De dannet et eget kompani (KP 3) under sin leder Kaptein K. Aslak Rønning Nesheim. (Trønder). Etter sterke sammenstøt på tysk våpenkurs i Lauenburg i Pommern med tyske offiserer og truende brev fra Himmler selv, hoppet han av i Sverige ved neste togtransport, og satt resten av krigen internert. Han som ledet den mest tysk innstilte avdeling kom til et punkt hvor han så det håpløse i samarbeidet det tyske befalet. Navnet "Norges SS" var for norsk og det skjedde en omdøping til "Germanske SS Norge". De hadde også sine kurs på Kongsvinger. Bildealbumet De har er fra denne sterkt germansk senere europapregede organisasjon. Jeg kan sikkert skaffe forbindelser også her om De ønsker.

Fra festningen skjedde forlegning også utenfor murene. Det nevnes et avholdslokale. En prestegård med navn "Roligheten" som presten etter 45 skulle ha nektet å bo i, her var også kontorer og en eller flere brakker. Brakker også ved den høyere skole og "Vennersberg" (?). Politibataljonen skulle stort sett ha ligget utenfor festningen. Om dette kan Maren Melstrøm 066-14525 gi nærmere opplysninger. Hun ble 1945 satt til å koke for NS fanger internert på festningen så dette kapittel kjenner hun også. NS fangene ble senere fordelt blant annet til Trysil. Visstnok sent på våren 46 reiste siste fange. Fengselsvesenet kjenner datoer. For meg er nevnt familien Klonteig som beste kilder. Jeg har funnet at den eneste gjenlevende av disse er Borgny Grabbe, som har vært tannlege i Nord-Odal. Hun skal bo på stedet Holt og ha tlf 066-14456.

Generalsekretæren i NS Rolf Jørgen Fuglesang sier, at de fulgte nøye med i hva som skjedde ut fra Kongsvinger festning. Han mener å ha holdt foredrag ved kurs 2-3 ganger.

Om ønskes kan jeg samle noen av forannevnte slik at de kan stille spørsmål.

Vennligst se på det foran skrevne som raskt samlede notater og bare for å gi Dem et grunnlag. Samtidig som jeg har føyet til noe for å markere at man den gang levet midt oppe i begivenhetene.

De kan gå rett på de nevnte. Eller jeg kan om ønsket si fra at De kontakter dem.

Normalt ville jeg fått dette skrevet, men har ikke hjelp som kan brukes p.g.a. stoffets art.

Forstår De ikke det skrevne så ring meg.

Jeg står gjerne fortsatt til tjeneste.

Med hilsen Bjørn Østring